

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ

ΣΠΟΥΔΩΝ

19/10/2025

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κείμενο 1

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Προτρεπτικός πρὸς Θεμίωνα, αποσπάσματα 8-9

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστήμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστιν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέραις ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὂν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἡ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἡ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἡ τὸ ὅλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἣτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

Κείμενο 2

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ, Επιστολή στον Μενοικέα, 122

Μήτε νέος τις ὦν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μήτε γέρων ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν· οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδεὶς ἐστὶν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαίνειν. Ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὁμοίός ἐστιν τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρεῖναι τὴν ὥραν ἢ μηκέτι εἶναι. Ὡστε φιλοσοφητέον καὶ νέῳ καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἦ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιοῦντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Με βάση το νόημα του πρώτου κειμένου που σας δίνεται να γράψετε δίπλα σε κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη. Στη συνέχεια για κάθε μία από τις απαντήσεις να γράψετε το απόσπασμα του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνει (Μονάδες 6):

1. Το ανθρώπινο σώμα αποτελεί εργαλείο του ανθρώπου.
2. Ο άνθρωπος γνωρίζει εκ φύσεως πώς να χρησιμοποιεί σωστά τα εργαλεία του.
3. Η ωφέλεια της φιλοσοφίας για τον άνθρωπο είναι μόνο σε ατομικό επίπεδο.
4. Η αξία όλων των επιστημών είναι ίδια.
5. Η μόνη επιστήμη που χρησιμοποιεί τον λόγο είναι η φιλοσοφία.
6. Η βοήθεια της φιλοσοφίας στον άνθρωπο είναι μόνο σε θεωρητικό επίπεδο.

β. Γιατί πρέπει να φιλοσοφεί ο άνθρωπος σε κάθε ηλικία σύμφωνα με το κείμενο 2; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. Ποιο περιεχόμενο δίνει ο Επίκουρος στον όρο «ευδαιμονία» και ποια η σημασία της για την ανθρώπινη ζωή;

Μονάδες 10

B.2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**ΠΛΑΤΩΝΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΙΑ 473c-473e**

Αν δεν συμβεί, είπα εγώ, ή να κυβερνήσουν στις πολιτείες οι φιλόσοφοι ή να ασχοληθούν με τη φιλοσοφία, ανυστερόβουλα και άξια, αυτοί τους οποίους τώρα τους αποκαλούν βασιλιάδες και άρχοντες, έτσι ώστε η πολιτική δύναμη και η φιλοσοφία να συναντηθούν στο αυτό πρόσωπο, κι αν τούτος ο εσμός όσων σήμερα πορεύονται χωριστά προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση δεν εμποδιστεί διά της βίας να το κάνει αυτό, δεν θα 'χουν τελειωμό, φίλε Γλαύκων, οι συφορές για τις πολιτείες, νομίζω ούτε και για το ανθρώπινο γένος, κι ούτε τούτο το πολίτευμα, που τώρα μόλις το περιγράψαμε θεωρητικά, πρόκειται ποτέ να λάβει, προτού να γίνουν αυτά, αληθινή υπόσταση και να βγει στο φως του ήλιου. Αυτό είναι που ώρα τώρα διστάζω να το πω, καθώς βλέπω πόσο παράδοξο θα ακουστεί· δύσκολο, βλέπεις, να το αντιληφθεί κανείς πως δεν είναι δυνατόν να υπάρξει άλλος τρόπος να ευτυχίσουν ούτε τα άτομα ούτε το σύνολο.

Να παρουσιάσετε τη σημασία της φιλοσοφίας σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τον Προτρεπτικό του Αριστοτέλη και το παρατιθέμενο απόσπασμα από την πλατωνική Πολιτεία. Να συγκρίνετε τις απόψεις των δύο φιλοσόφων.

Μονάδες 10

Β3. Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής:

- α. άνεργος
- β. αγωγή
- γ. καθηγητής
- δ. δεοντολογία
- ε. καθολικός
- στ. δεισιδαίμων
- ζ. ωραίος
- η. φιλαλήθης
- θ. οικογένεια
- ι. εξυγίανση

Μονάδες 10

Β4. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:

- α. Κριτίας:
 - 1. σοφιστής
 - 2. εκπρόσωπος του Πυθαγορισμού
 - 3. επικεφαλής του πραξικοπήματος των Τριάκοντα Τυράννων

β. Χαρμίδης:

- 1. θείος

2. πατέρας

3. δάσκαλος

γ. Ο Πλάτων:

1. έγραψε τα Ηθικά Νικομάχεια

2. ήταν μαθητής του Αριστοτέλη

3. ταξίδεψε στην Κάτω Ιταλία

δ. Ο Σωκράτης:

1. είχε ως μέσο για τον έλεγχο και την εξαγωγή συμπερασμάτων τη διαλεκτική, που κατ' αρχάς σημαίνει διάλογος, δηλαδή μια οποιαδήποτε συζήτηση.

2. υποστήριζε πως η λογική σκέψη και όχι οι αισθήσεις είναι ο μοναδικός οδηγός προς την αλήθεια, προς το καθολικό και το αιώνιο.

3. «ανέβασε τη φιλοσοφία από τη γη στα άστρα», όπως έχει λεχθεί.

ε. Ο Πρωταγόρας:

1. υποστηρίζει ότι ο μαθητής θα αποκτήσει την ικανότητα να σκέφτεται και να αποφασίζει σωστά για κάθε θέμα που συσχετίζεται κυρίως με τον δημόσιο βίο του.

2. ισχυρίζεται πως η αρετή, η δικαιοσύνη, η σωφροσύνη και η οσιότητα είναι αναγκαία συνθήκη, ώστε να είναι δυνατή η ύπαρξη κοινωνιών και πόλεων.

3. στην αφήγησή του μύθου του διατηρεί την αισχύλεια θεώρηση και την αισχύλεια απαισιοδοξία.

Μονάδες 10